

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Secolul al XX-lea – timpul pregătirilor pentru Sfântul și Marele Sinod din Creta (2016)

Nu cred, că greșim, dacă afirmăm că Sfântul și Marele Sinod al Ortodoxiei, care a avut loc în Creta în anul 2016 nu a apărut la întâmplare, instantaneu, și fără o pregătire temeinică. Spun aceasta, deoarece una dintre acuzele aduse desfășurării acestui Sinod în anul 2016 a fost și aceea, că el n-ar fi fost bine pregătit, că s-ar fi grăbit unii cu convocarea lui, că nu s-a cunoscut prea bine agenda Sinodului etc. Toate aceste obiecții și multe altele, pot fi considerate mai degrabă pretexte pentru a nu conlucra unii cu tematica și consecințele sinodului pentru lumea de astăzi, ba chiar, mai grav, pentru a ocoli conciliari-tatea sau sinodalitatea, care trebuie să se manifeste în Biserică nu numai în plan local, ci și universal.

De aceea, este extrem de important, ca să fie puse în lumină etapele care s-au constituit în tot atâția pași, care aveau drept scop, convocarea Sfântului și Marelui Sinod al Ortodoxiei, pentru ca reprezentării ei să se întâlnească, să se roage împreună, să dialogheze în numele credinței ortodoxe și să afirme în mod plenar valorile Bisericii noastre în și pentru lumea de astăzi. Este de-a dreptul surprinzător faptul de a afla, că secolul trecut, al XX-lea, a fost unul care a conștientizat tot mai mult importanța convocării cândva a acestui Sinod. Vom evidenția în cele ce urmează câteva din aceste momente grăitoare cu privire la preocupările Bisericilor Ortodoxe pentru a se întruni într-un asemenea cadru instituțional, care este Sfântul și Marele Sinod al Ortodoxiei.

1. În primul rând, trebuie amintit momentul în care Patriarhul Ecumenic Ioachim al III-lea a adresat o Enciclică tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale, la data de 12 iunie 1902, subliniind importanța unei viitoare întâlniri între reprezentanții Bisericilor Ortodoxe, care să exprime comuniunea interortodoxă, și pe care Întâistătătorii de Biserici Ortodoxe Locale să-l aibă în atenție sporită.

2. A fost reluată această preocupare de convocare a unui Sinod Ortodox imediat după cel de-al doilea război mondial și după Revoluția bolșevică, de către Patriarhia ecumenică de Constantinopol,

introducând acest proiect pe agenda de lucru a tuturor ortodocșilor.

3. Anul 1930 este deosebit de important din acest punct de vedere, deoarece atunci a fost instituit un Comitet pregătit interortodox, de către Patriarhul Ecumenic Fotie al II-lea, la mănăstirea Vatoped, de la Muntele Athos, pentru a analiza cele 17 teme teologice, care ar putea să figureze pe ordinea de zi a viitorului Sfânt și Mare Sinod al Ortodoxiei, între care se aflau: tema disciplinei bisericești, a calendarului și relațiile dintre Bisericile Ortodoxe însele și dintre toate acestea și celelalte Biserici creștine.

4. Datorită convulsiilor provocate de anii premergători celui de-al doilea război mondial, precum și de anii înșși ai acestui război (1939-1945), tema Sinodului Ortodox a fost reînviată prin cele două scrisori adresate Întâistătătorilor Bisericilor Autocefale Locale, de către vrednicul de pomenire Patriarh Ecumenic Athenagora în anul 1951 și 1952. Aceste scrisori au fost gândite și trimise Ortodoxiilor Locale în anii dificili ai aceluia secol, în care o parte a Bisericilor Ortodoxe se aflau sub stăpânirea regimurilor comuniste atee, iar cele două scrisori ale Patriarhului Ecumenic Athenagora au avut un ecou destul de slab în lumea de atunci.

5. Conferințele panortodoxe de la Rhodos (din anii: 1961, 1963, 1964) care au fost convocate și în contextul euforiei declanșate atunci de anunțarea deschiderii celui de-al doilea Conciliu de la Vatican (1962-1965). Aceste Conferințe panortodoxe, care au discutat cele circa 100 de teme teologice, ce ar fi fost posibil să stârnească interesul unui Sfânt și Mare Sinod al Ortodoxiei, reprezintă un moment de cotitură în vederea accelerării pregătirilor pentru o asemenea întâlnire panortodoxă. Cea de-a patra Conferință Panortodoxă a avut loc la Chambesy (Elveția) la Centrul Ortodox al Patriarhiei Ecumenice, în anul 1968, în vederea creării unui Secretariat care să pregătească un Sfânt și Mare Sinod al Ortodoxiei.

Continuare în pagina 2

Pr. Ioan TULCAN

PREDICA

Vindecarea femeii gârbove Duminica a XXVII-a după Rusalii

„Și învăța Iisus într-una din sinagogi sâmbăta. Și iată o femeie care avea de optsprezece ani un duh de neputință și care era gârbovă, de nu putea să se ridice în sus nicidecum; Iar Iisus, văzând-o, a chemat-o și i-a zis: Femeie, ești dezlegată de neputința ta. Și și-a pus mâinile asupra ei, și ea îndată s-a îndreptat și slăvea pe Dumnezeu. Iar mai-marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbăta, răspunzând, zicea mulțimii: Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; venind deci într-acestea, vindecați-vă, dar nu în ziua sâmbetei! Iar Domnul i-a răspuns și a zis: Fățarnicilor! Fiecare dintre voi nu dezleagă, oare, sâmbăta boul său, sau asinul de la iesle, și nu-l duce să-l adape? Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care a legat-o satana, iată de optsprezece ani, nu se cuvenea, oare, să fie dezlegată de legătura aceasta, în ziua sâmbetei? Și zicând El acestea, s-au rușinat toți care erau împotriva Lui, și toată mulțimea se bucura de faptele strălucite săvârșite de El.” (Luca 13, 10-17)

Iubiți frai și surori în Hristos Domnul, Pe firul consacrat de Biserica drept-măritoare, șirul duminicilor din postul Nașterii Domnului ne pregătesc, prin textele evanghelice rânduite, pentru deschiderea ieslei sufletelor noastre în care să se nască iar Pruncul Sfânt.

În duminica ce a trecut, am putut descoperi cum Mântuitorul a vindecat pe orbul din Ierihon, de unde am înțeles că El a venit în lume ca să ne lumineze sufletele și să ne ridice privirile spre a putea privi în sus.

Descrierea lukanică, a duminicii de astăzi ne ajută să surprindem, cu ochii minții, ceea ce s-a întâmplat într-o sinagogă, în acea zi de sâmbăta. Axată pe citirea și interpretarea Torei, sinagoga era unul din locurile pe care Dumnezeiescul Învățător le-a folosit, tocmai pentru a-și transmite Mesajul de apropiere a Împărăției Cerurilor. Cu vocea-I caldă, cuvintele Sale nu erau ca ale fariseilor și cărturarilor. Acestea transmiteau cuvintele vieții veșnice. Tocmai de aceea mulțimile veneau să-L asculte. Printre aceștia se numărau adesea oameni care duceau cu ei neputințe de tot felul, fie trupești, fie sufletești.

Acum, în sinagogă și-a făcut cu greu loc și o femeie gârbovă. Ea purta acest stigmat de optsprezece ani. Câtă durere și câtă jertfă va fi fost în acel biet suflet care-și purta crucea ei cu smerenie, dar și cu nădejde. Tocmai de aceea ea va fi venit neconținut la sinagogă, având conștiința faptului că dincolo de durerea ei trebuia să triumfe credința.

Cu ochiul Său atent, care vedea nu numai cele din afară ale omului, ci și pe cele dinlăuntru sufletelor, Hristos Iisus se oprește din predica Sa și face un gest

neobișnuit, dar atât de apropiat și de cald: o cheamă lângă El. Prinsă în vâlul cereștilor cuvinte ea se îndreaptă cu greu dar și cu emoție spre Cel care a Chemat-o. Ajunsă aproape de Cel asupra căruia erau ațintiți toți ochii, ea va auzi cuvintele și va simți atingerea vindecătoare a Doctorului trimis ca să tămăduiască orice boală și orice neputință din popor. Ce gest frumos! Câtă ușurare, câtă bucurie se va fi citit pe fața acelei biete femei? Nici nu putea fi altfel, după atâta vreme de chin. Îi Va fi sărutat mâinile, ca gest de mulțumire.

Printre figurile pline de uimire ale celor prezenți atunci în sinagogă se întrezărește și o față încruntată. Era a mai-marelui sinagogii. Orbit de zelul respectării cu acrivie a sâmbetei, a zilei de odihnă, invocă prescripția rânduită de Legea lui Moise: de a nu lucra într-o astfel de zi, ca și cum vindecarea minunată a femeii de către Domnul Iisus va fost un lucru obișnuit. Ca și cum minunea era un lucru.

Apelul său era, pe de o parte, o incriminare la adresa lui Iisus, ca să fie mai târziu acuzat că nu ține sâmbăta, iar pe de altă parte, acest gest evocă și îngustimea înțelegerii sale față de acest gest de vindecare a uneia dintre, probabil, parohienele sale. Nu conta bucuria femeii, odată izbăvită de greaua povară, ci era mai importantă litera unei legi care-și vedea încheiată misiunea.

Răspunsul-reproș al lui Iisus, față de fățarnicia lor, nu le lasă acelora răgaz decât pentru o rușinare în fața dovezii logice:

Continuare în pagina 2

Pr. Filip ALBU

Din sumar

► Sfântul Ierarh Nicolae (6 decembrie)
pagina 3, Ioan Claudiu Moca

► Știri
pagina 4

Vindecarea femeii gârbove

Urmare din pagina 1

Fiecare dintre voi nu dezleagă, oare, sâmbăta boul său, sau asinul de la iesle, și nu-l duce să-l adapte? Dar aceasta... nu se cuvenea, oare, să fie dezlegată de legătura aceasta, în ziua sâmbetei?

Dreptmăritorilor creștini,

Și pentru noi, cei de astăzi, imaginea aceasta descrisă mai sus are relevanță, căci ne ajută să înțelegem ceea ce Nașterea Domnului Hristos aduce ca schimbare în modul nostru de a trăi bucuria credinței în

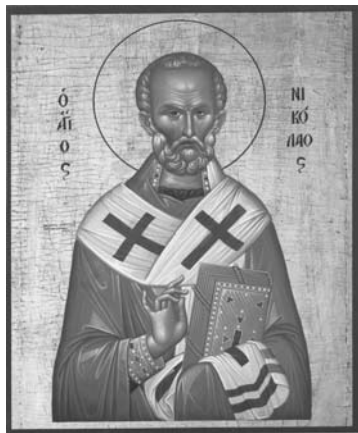
viața aceasta. Astfel, apropierea lui Hristos, prin întrupare, de firea noastră căzută ne mijlocește izbăvirea din gârbovirea duhovnicească. Ne ajută să ne îndreptăm, să putem ridica iarăși privirea, ca *antropos*, spre Cerul, ca Tron al lui Dumnezeu, să ajungem adică la asemănarea spre care ne-a zidit El ca și chip. Cu fiecare Sfântă Taină a Bisericii la care luăm parte, putem simții această minune a vindecării noastre.

Mai departe, exemplul Lui ne îndeamnă și pe noi să fim în

permanentă pregătiți să-i ajutăm pe cei din jurul nostru, trecând peste orice opreliște formalistă care ne ține departe de urmarea lui Hristos.

Oare prezența rugătoare a cuiu la căpătâiul unui bolnav, chiar și în timpul Sfintei Liturghiei, nu va fi socotită ca jertfă bună în talerul de judecată?

Astfel, să nu pregetăm niciun moment să fim aproapele aproapei noastre, ca mărturie a schimbării pe care Domnul Hristos a adus-o în noi.

Sfântul Ierarh Nicolae (6 decembrie)

omenești. Oare ce limbă și duh ar putea lauda după vrednicie pe marele Ierarh a lui Hristos? Căci iată din începuturile veacului al IV-lea și până astăzi toate limbile pământului îl preainaltă, toate timpurile vremii se umplu de dulceața faptelor lui, toate vârstele, toate stările, bogatul și săracul, tânărul și bătrânul, muncitorul simplu și intelectualul, țaranul și orașianul, toți și toate îi aduc prinos de rugă și de închinare, și clopotele miilor de Biserici privegheate de icoana lui duc zvon de slavă și preamărire peste neamuri, peste veacuri, ca un rug neconținut aprins de laudă și de nădejde. Este unul din cei mai populari sfinți ai creștinismului.

De ce? De unde valul acesta mereu crescând al unei evlavii atât de impresionantă pentru Sfântul Nicolae? Răspunsul la această întrebare ni-l poate da numai personalitatea însăși a Sfântului. Dacă am vrea să cuprindem într-o formulă lapidară personalitatea complexă a Sfântului Nicolae nu am găsi cuvânt mai potrivit decât acesta: Marele Ierarh. El este întruchiparea vie, nepieritoare a Ierarhului Ortodox. El e „podoaba ierarhilor” cum frumos mărturisesc cântările Bisericii. Chip îmbunătățit, răsfrânt din chipul cel veșnic al Marelui Ierarh, care este izvorul oricărei ierarhii: Hristos. Care sunt limbile de lumină ce făuresc și ridică pe culmi neatînse ființa de sfințenie a Marelui Ierarh? O cunoaștere cât de sumară a vieții lui le evidențiază dintr-o dată cu o vigoare și o putere inegalabilă. Ele sunt două: dragostea de popor și dragostea de Hristos; identificarea până la sacrificiu cu turma sa și mărturisirea în faptă și cuvânt a adevărului neschimbat, a adevărului pur și mântuitor. Într-adevăr, cine nu știe că marea popularitate a Sfântului Nicolae, căldura evlaviei ce-i învăluie ființa izvorăște tocmai din dragostea și din blândețea, din bunătatea cu care și-a îmbrățișat turma. El a revărsat dragoste și a primit dragoste, a revărsat milă și a primit recunoștință, a revărsat ocrotire și a primit preamărire, a revărsat mângâiere și a primit închinare. Cine nu își aduce aminte de cele trei fecioare care din pricina mizeriei erau să fie date necinstei? Și tânărul Nicolae le-a înzestrat cu atâta avere încât toate trei și-au așezat o viață cinstită și bine plăcută lui Dumnezeu. Cine nu știe întâmplarea celor trei tineri nevinovați și condamnați la moarte? Și Marele Ierarh Nicolae

n-a pregetat să-i scape chiar de sub sabia călăului și să-i elibereze. Cine nu vede în oglinda minții cetatea Mirei tulburată de spectrul de groază al foametei? Și Sfântul Nicolae este cel care o hrănește cu grâu din destul. El e tatăl orfanilor, sprijinul văduvelor, ocrotirea săracilor, pavăza celor nedreptățiți, mângâierea necăjiților, izbăvirea celor din primejdii, pâinea bunătații și a milei ce se împarte tuturor spre întărire și alinare. Inima lui e ca o mare în care se revărsă toate izvoarele de lacrimă și durere ale pământului spre aș găsi într-însa potolire; sufletul lui e ca un templu în care liturghisesc toate suferințele umane spre a primi mirul sfinților. Icoana lui este icoana blândeții, a bunătații, a milei. Dar nu mai puțin însemnată este și cealaltă trăsătură a personalității lui: mărturisirea adevărului, înrădăcinarea în Hristos. Vreme de grea încercare se abătuse peste Biserica lui Hristos.

Născocitorii de basme filozofice, tăgăduiau Dumnezeu lui Iisus. Și așa cum apele tulburi ale râului ieșite din matcă năpădesc totul, rătăcirea ereziei căuta să covârșească puținătatea de credință a celor slabi, ispitind chiar și pe cei mai tari. Urmând sfatului apostolului: „Păzește-te de a crede înșelător, ferește-te de flecăririle lumii și de împotrivirile științei pe nedrept numite așa”, Marele Ierarh Nicolae a stat ca un stâlp de foc în băntuiala veacului și a făcut din Biserica sa o stâncă nebiruită în furtuna de uragan a rătăcirii. O singură oaie nu a pierdut din staulul cel duhovnicesc, păstor și turmă fiind cu un gând, un singur suflet mărturisitor al adevărului nestrămutat, celui veșnic. Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat: aceasta este piatra de temelie a Bisericii, și temelie de neclintit a vieții omenești.

Sfântul Nicolae se mută din viața aceasta în ziua de 6 decembrie a anului 343. Stima cea mai înaltă ce o aveau contemporanii către Sfântul Nicolae nesmintit îi va fi îndemnat de a serba amintirea lui anuală îndată în timpul trecerii Sfântului de la cele pământești la cele cerești. Trupul Sfântului Nicolae este așezat în Mira Lichiei, unde a rămas 744 de ani. Fiind amenințată Lichia de năvala sarracinilor, au fost mutate moaștele Sfântului în anul 1087 la Bari în Italia.

Ioan Claudiu MOCA

Secolul al XX-lea – timpul pregătirilor...

Urmare din pagina 1

Mitropolitul ortodox grec al Elveției, Dr. Damaskinos Papan-dreou, a fost numit secretar al acestui Secretariat.

6. O altă etapă importantă în contextul pregătirilor pentru Sfântul și Marele Sinod l-au constituit Conferințele Panortodoxe Preconciliare (sau: Presinodale) de la Chambesy, convocate de către acest Secretariat ortodox menționat mai sus. Prima Conferință de acest fel a fost convocată între 21-28 noiembrie 1972 la Chambesy (ca de altfel toate celelalte de acest fel). În cadrul acestei întâlniri a fost abordată problematica temelor ce ar trebui să fie dezbătute de către Biserica. Secretariatul pentru pregătirea Sinodului de la Chambesy a primit din partea Bisericilor Ortodoxe mai multe teme, le-a selectat și le-a propus spre studiu Bisericilor, în cadrul acestei Conferințe. Aprobarea temelor teologice trebuia să aibă loc în cadrul acestor Conferințe, prin consens. În final, prima Conferință Panortodoxă Preconciliară din 1972 a propus câteva teme generale de studiu: *Diaspora, Autonomia și Autocefalia bisericească și Dip-ticele; Calendarul, Impedimentele la căsătorie, Regulile postului; Dialogurile teologice bilaterale și multilaterale, Ortodoxia și res-tul lumii creștine și Contribuția Bisericilor Ortodoxe la realizarea păcii, a libertății, a solidarității, a iubirii și a libertății în lume.*

A doua Conferință Panortodoxă Presinodală a avut loc în anul 1982, care a aprobat documentele de bază privitoare la *Impedimentele la căsătorie, Despre post și Data sărbătoririi Paștilor.*

A treia Conferință Panortodoxă Preconciliară a avut loc între 25 octombrie și 9 noiembrie 1985 în același loc (Chambesy) și a aprobat temele referitoare la raportul dintre *Biserica și lume, Relațiile ecumenice ale Ortodoxiei, Un prim Regulament al Conferințelor Panortodoxe Preconciliare.*

A patra Conferință Panortodoxă Preconciliară a avut loc în anul 2009, într-un context politic complet schimbat în urma prăbușirii sistemului comunist în Uniunea Sovietică și în estul Europei. În același timp, la Constantinopol a fost ales un nou Patriarh Ecumenic, Bartolomeu I, în anul 1991, care și-a fixat drept prioritate a slujirii sale bisericești contribuția sa la afirmarea unității panortodoxe. Principala hotărâre a acestei Conferințe a fost cea legată de *Diaspora ortodoxă.*

A cincea Conferință Panortodoxă Preconciliară a avut loc tot la Chambesy, ca și celelalte, în octombrie 2015. Această conferință a aprobat două documente: *Autonomia și modul proclamării ei*, document care a fost discutat deja în cadrul Conferinței din anul 2009, *Relațiile ecumenice ale Bisericii Ortodoxe și Despre Post.* Asupra unui document nu s-a obținut acordul Bisericii Ortodoxe Ruse și al Bisericii Ortodoxe din Georgia, și anume documentul despre *Misiunea Bisericii Ortodoxe în lumea contemporană.*

Astfel, pregătirile pentru acest Sfânt și Mare Sinod al Ortodoxiei au fost de lungă durată, consistente și temeinice, ceea ce a făcut posibilă convocarea lui efectivă în anul 2016. În prealabil, între 2014-2016 un rol hotărâtor l-au avut și Sinaxele Ortodoxe, care au dat ultimul impuls pentru convocarea acestui Sinod, despre care va fi vorba într-un alt număr la prezenta publicație.

Îndreptător credinței și chip blândeților, învățător înfrânării te-a arătat pe tine turmei tale adevărul lucrurilor. Pentru aceasta ai câștigat cu smerenia cele înalte, cu sărăcia cele bogate. Părinte Ierarhe Nicolae, roagă-L pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

(Troparul Sfântului Ierarh Nicolae, glasul 4)

Despre Sfântul și Marele Sinod din Creta, 16-26 iunie 2016 Întrebări și răspunsuri (II)

10. Prin stabilirea unui număr precis de episcopi participanți, s-a încălcat în vreun fel organizarea sinodală a bisericii?

Nicidecum. În Tradiția canonică a Bisericii nu există o cerință expresă privind numărul participanților la un Sinod, pentru ca acesta să fie canonic. Numărul episcopilor participanți la Sinoadele Ecumenice diferă foarte mult de la un sinod la altul. Așadar, nu putem vorbi de o regulă a participării tuturor episcopilor la un Sinod, pentru ca acesta să fie canonic sau valid. Un astfel de criteriu ar fi dus la imposibilitatea organizării oricărui sinod al episcopilor, ținând cont de dificultățile de deplasare, cazare și desfășurare a lucrărilor.

11. la sinoadele ecumenice ale bisericii participau toți episcopii?

Nu, deoarece, în timpul desfășurării Sinoadelor, care puteau dura mai multe luni, viața bisericească a Mitropoliilor nu putea fi suspendată. O parte dintre episcopi rămâneau în eparhiile lor, pentru a supraveghea bunul mers al vieții bisericești.

Un exemplu clar, în acest sens, îl constituie scrisoarea de convocare a Sinodului al III-lea Ecumenic, din 30 noiembrie 430, trimisă de împărații Teodosie și Valentinian către mitropoliții diferitelor provincii ale Imperiului: „să se gândească Reverenția ta ca, după sărbătoarea Sfințelor Paști, cu ajutorul lui Dumnezeu, să vină în Asia, la Efes, în sfânta zi a Cincizecimii, purtând grijă să vină acolo și puținii preasfințiți episcopi din eparhie, cam câți vei crede de cuviință, așa încât să rămâie îndeajuns pentru sfințele biserici din acea eparhie, și cei destoinici de sinod nicidecum să nu lipsească” (traducere de Pr. Ioan Mihălcescu, *Sinodul III Ecumenic din Efes (431)*, București, 1931, p. 55). Rezultă de aici că, la sinod, erau convocați mitropoliții provinciilor, care, la rândul lor, aveau obligația să desemneze pentru participare și o parte din episcopii sufragani, câți considera mitropolitul că vor fi „destoinici de Sinod”, având, însă, grijă să nu lase Mitropolia fără arhipăstori.

12. au participat toate bisericile la sfântul și Marele sinod din Creta?

La Sinaxele Întâistătătorilor din martie 2014 și ianuarie 2016 și-au anunțat participarea la Sfântul și Marele Sinod toate Bisericile Ortodoxe Autocefale, care au primit, ulterior, invitație din partea Patriarhiei Ecumenice. Din motive diverse, cu puțin timp înainte de întrunirea episcopilor ortodocși în Creta, patru Biserici Autocefale (Antiohia, Rusia, Georgia și Bulgaria) au anunțat că nu pot participa la Sinodul din Creta, în principal din cauza nerezolvării diferendului canonic dintre Patriarhia Antiohiei și Patriarhia Ierusalimului.

13. la acest sinod au participat și credincioșii mireni?

Da, în calitate de consilieri speciali și asistenți ai ierarhilor. Conform Regulamentului, credincioșii mireni, având un rol bine determinat, au participat la

sesiunile plenare ale sinodului, fiind de mare ajutor Secretariatului și Comisiilor, unde puteau lua cuvântul. „Delegațiile pot fi însoțite de consilieri speciali, clerici, monahi sau laici, însă numărul acestora nu poate depăși în mod normal numărul de 6 (șase) membri. Sunt invitați, de asemenea, trei asistenți (personal auxiliar) din partea fiecărei Biserici Ortodoxe Autocefale” (Regulament, art. 3, alin. 2-4).

14. la lucrările sfântului și Marelui sinod au participat persoane de altă credință?

Nu, deoarece Regulamentul Sinodului nu permitea acest fapt. Reprezentanții confesiunilor creștine și ai organizațiilor intercreștine au fost prezenți, ca observatori, doar la sesiunile de deschidere/închidere ale Sinodului, așa cum se preciza în art. 14 din Regulament: „Observatorii altor Biserici și Confesiuni creștine, precum și persoane ale organizațiilor intercreștine, pot asista la sesiunile de deschidere și de încheiere ale Sinodului, fără dreptul de a lua cuvântul sau de a vota”.

15. Documentele finale au fost votate de Întâistătătorii bisericilor autocefale în nume propriu?

Nu. Ideea că Întâistătătorii Bisericilor autocefale au votat în nume propriu este falsă, fiind contrară Regulamentului de desfășurare, precum și realității. Este clar stipulat în Regulament că votul aparține fiecărei Bisericii Ortodoxe locale autocefale, iar dezbateră internă, în cadrul delegației, stătea la baza poziției finale a Bisericii respective. Întâistătătorul fiecărei biserici locale autocefale era cel care aducea la cunoștință poziția unitară sau majoritară a bisericii sale, prin votul său de președinte al sinodului bisericii ortodoxe locale autocefale și președinte al delegației oficiale a bisericii respective. astfel, s-a evidențiat că sfântul și Marele sinod ortodox nu anulează sinodalitatea și autocefalia bisericilor ortodoxe locale.

În art. 12 din Regulament se precizează: „Votul referitor la textele dezbătute și revizuite de Sinod, cu privire la temele de pe ordinea de zi: Se referă la fiecare Biserică Ortodoxă Autocefală și nu la fiecare membru din delegațiile la Sinod, conform deciziei unanime luate, în acest sens, la Sinaxa Întâistătătorilor Bisericilor Ortodoxe (potrivit căreia fiecare Biserică Autocefală dispune de un singur vot). Votarea textelor de către Biserici la Sinod, și nu de către membrii delegațiilor, nu exclude posibilitatea unei poziții negative, din partea unuia sau a mai multor ierarhi din delegația unei Biserici Ortodoxe Autocefale, cu privire la amendamentele aduse sau chiar la un text, în general”.

Nu au fost descurajate opiniile contrare ale unora dintre membrii delegațiilor privind amendamentele sau documentele, chiar dacă aceștia nu exprimau o poziție majoritară în cadrul delegațiilor. Regulamentul prevedea ca aceste puncte de vedere diferite să fie consemnate în procesele verbale.

16. De ce nu au semnat unii ierarhi participanți unele documente?

Unii ierarhi nu au semnat toate documentele din Creta considerând că există anumite expresii sau formulări în aceste texte (ca, de pildă: „Biserica Ortodoxă acceptă denumirea istorică a altor biserici și confesiuni creștine eterodoxe”, „unitatea tuturor creștinilor” sau participarea Bisericii Ortodoxe la Mișcarea Ecumenică) care necesită anumite îmbunătățiri, clarificări, dezvoltări și nuanțări. Cu toate acestea, niciunul dintre ierarhii care nu a semnat documentele nu a afirmat că motivul nesemnării ar fi vreo erezie (sau erezii) pe care le-ar cuprinde textele din Creta. De aceea, acești ierarhi au continuat și continuă să fie în comuniune cu toți ierarhii Bisericii Ortodoxe. Or, dacă erezia ar fi fost motivul nesemnării documentelor, cu siguranță că aceștia nu ar mai fi păstrat comuniunea cu ceilalți ierarhi.

Toate documentele finale au fost semnate de toți Întâi-stătătorii Bisericilor Ortodoxe și de majoritatea covârșitoare a celorlalți ierarhi ortodocși prezenți în Creta, însă unele sinoade ale Bisericilor Autocefale, Sfânta Chinotită a Sfântului Munte Athos, unii ierarhi, teologi și credincioși mireni consideră că anumite părți din documente pot fi explicitate, dezvoltate și nuanțate.

În acest sens, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în cadrul ședinței sale din 28-29 octombrie 2016, a afirmat: „S-a luat act de faptul că textele pot fi explicitate, nuanțate sau dezvoltate de către un viitor Sfânt și Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe. Explicitarea acestora și redactarea altor documente sinodale cu teme diferite nu trebuie realizate, însă, sub presiunea timpului, ci, în cazul în care nu există consens panortodox, ele trebuie amânate și perfecționate până când se va realiza un consens” (<http://basilica.ro/concluziile-sfantului-sinod-cu-privire-la-desfasurarea-si-hotararile-sfantului-si-marelui-sinod-al-bisericii-ortodoxe-din-creta-16-26-iunie-2016>). Sfântul Sinod al Patriarhiei Alexandriei a afirmat, de asemenea: „Credem că, în viitorul apropiat, orice imperfecțiuni și neajunsuri ale acestui Sinod vor fi depășite la Sinoadele care vor urma cu ajutorul lui Dumnezeu” (<http://basilica.ro/evaluarea-sfantului-sinod-al-patriarhiei-alexandriei-referitoare-la-sfantul-si-marele-sinod-din-creta>), iar Sfânta Chinotită a Sfântului Munte Athos a precizat că „documentele finale oficiale ale Sinodului trebuie studiate cu prudență; evaluate aspectele pozitive și notate eventualele neclarități pe care le conțin și care necesită lămuriri” (<http://basilica.ro/sinodul-din-creta-sfanta-chinotita-tendintele-de-intrerupere-a-pomenirii-ierarhilor-nu-sunt-justificate>).

17. Cum a fost percepută implicarea delegației române și a patriarhului bisericii noastre la sinodul din Creta?

Toți participanții la sinod au fost plăcut impresionați de pregătirea teologică a membrilor delegației române, precum și de abordarea pastorală a docu-

mentelor dezbătute. Prezentăm câteva dintre cele mai reprezentative mărturii.

Mitropolitul Ierotheos Vlachos: „Mai întâi, Patriarhia Română s-a pregătit foarte bine pentru Sinod și a făcut propuneri importante de corectare a textelor, mai ales pentru documentul «Relațiile Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine» (...) Când a fost finalizat textul și a fost citit în plen, Patriarhul României a constatat că nu a avut loc o traducere corectă în limba franceză și că nu au fost introduse observațiile sale. Atunci a spus că, dacă nu se fac aceste corecturi, nu semnează textul. Dintre toți Întâistătătorii, Patriarhul Daniel al României a dovedit că are deplină cunoaștere teologică și capacitatea de a-și susține opiniile. De asemenea, a avut capacitatea de a face propuneri alternative, atunci când nu au fost acceptate propunerile sale. De asemenea, observații importante a făcut și Mitropolitul Teofan al Moldovei și Bucovinei, care a vorbit având cuget bisericesc ortodox, bazat pe învățătura Bisericii.

Consider că Biserica Ortodoxă Română a impresionat prin întreaga sa prezență. Când se vor publica actele Sinodului, se va vădi acest lucru din plin” (<http://basilica.ro/mitropolitul-ierotheos-vlachos-despre-delegatia-patriarhiei-romanela-sinodul-din-creta-bine-pregatiti-si-fermi-pe-pozitie>).

Arhimandritul Tihon, starețul Mănăstirii Stavronikita, din Sfântul Munte Athos: „La articolul 22 [din Documentul al 6-lea], cu tot efortul teologic generos al Patriarhului României, care a exprimat opiniile Bisericii din România similare cu ale noastre (privind autoritatea Sinodului, n.tr.), s-a lovit de neputința înțelegerii opiniilor juste ale lui din partea celorlalți, cu concluzia că s-a putut trece o ușoară îmbunătățire la final: «Care a constituit dintotdeauna în Biserică cea mai înaltă autoritate pe teme de credință și rânduieli canonice (Canonul 6 al Sinodului al II-lea Ecumenic)», fiind ștearsă expresia: Competența și judecătorul ultim” (<https://doxologia.ro/documentar/epistola-intaistatorului-manastirii-stavronichitacatre-sfanta-chinotita-sfantului>).

Părintele Rafail Noica: „Biserica Română a fost foarte bine pregătită; toți au fost uimiți de cât de bine a fost pregătită. Al doilea lucru: patriarhul nostru Daniel, departe de a fi un ecumenist, a fost coloana vertebrală a Ortodoxiei în acest Sinod, unde riscam tot felul de lucruri. Și cred, așa cum am auzit, că nu este altul ca Preafericitul Părinte Daniel, care poate apăra Biserica noastră în zilele noastre. Și, în același articol, Înaltpreasfințitul Ierotheos avea cuvinte – mai puține, dar nu de mai puțină laudă – față de Înaltpreasfințitul Teofan” (<http://www.cuvantul-ortodox.ro/recomandari/parintele-rafail-noica-sinodul-din-creta; vezi si: http://basilica.ro/parintele-rafail-noica-despre-sfantul-si-marele-sinod-nu-s-a-facut-nimic-pe-linie-de-vanzare-a-ortodoxiei>).

ȘTIRI

Slujire Arhierescă la Penitenciarul din Arad

Marti, 5 decembrie, ziua în care creștinii ortodocși sărbătoresc pe Sfântul Sava cel Sfințit dar și ajunul sărbătorii Sfântului Ierarh Nicolae, episcopul Mirilor Lichiei, la invitația domnului subcomisar Dan Halchin, directorul Penitenciarului din Arad și a preotului capelan Vlad Oneț, de la Penitenciarului Arad, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, înconjurat de numeroși preoți și diaconi a săvârșit Sfânta Liturghie la biserica cu hramul „Sfinților Apostoli Petru și Pavel” din cadrul Penitenciarului Arad, împlinind ca de fiecare dată cuvântul Mântuitorului în care spune „în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 36). Din sobor au făcut parte: pr. Gabriel Mariș, consilier social, pr. Bogdan Oneț, Parohia Mândruloc, pr. Leonardo Doca, Parohia Pâncota, pr. Sergiu-Vlad Sandu, Parohia Firiteaz, pr. Silviu-Raul Pele, Parohia Crucești, pr. capelan Vlad Oneț și arhid. Tiberiu Ardelean, inspector bisericesc.

Slujirea Înaltpreasfinției Sale a fost legată de data sărbătoririi Sfântului Ierarh Nicolae, deoarece în urmă cu 15 ani, ziua de 6 decembrie a fost o zi cu totul deosebită pentru Penitenciarul Arad, la această dată având loc slujba de sfințire a acestei frumoase biserici destinată persoanelor private de libertate custodiate în Penitenciarul Arad. Această biserică a fost zidită prin truda fostului preot capelan, Mircea Nicolau și a tuturor angajaților Penitenciarului Arad, de la acea vreme, într-o perioadă foarte scurtă, de doar 2 ani.

Ziua de astăzi a fost una binecuvântată pentru toți angajații Penitenciarului și pentru persoanele private de libertate deoarece s-au bucurat de prezența Înaltpreasfinției Sale, care la momentul convenit a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

La finalul sfinte Liturghii s-a oficiat slujba Parasutului pentru odihna sufletelor robilor lui Dumnezeu, directori, ofițeri și subofițeri care au lucrat în cadrul Penitenciarului din Arad și care s-au mutat din această viață în veșnicia lui Dumnezeu, colegii pomenindu-i și amintindu-și mereu de ei la vreme cuvenită.

Preotul capelan a mulțumit tuturor celor prezenți pentru participarea la acest eveniment deosebit din toată activitatea Penitenciarului din Arad.

La momentul împărțirii anafurei cei prezenți au primit din partea Arhiepiscopiei Aradului câte un pachet ca dar, în amintirea darurilor pe care le-a dăruit și Sfântul Ierarh Nicolae celor aflați în nevoie.

Vizita Preasfințitului Părinte Emilian Crișanul la Școala Ortodoxă „Sfântul Nicolae”, cu prilejul zilelor dedicate ocrotitorului școlii

În ziua de 5 decembrie, în ajunul sărbătorii Sfântului Ierarh Nicolae, ocrotitorul Școlii Ortodoxe din Arad,

cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscopul Aradului, Preasfințitul Părinte Episcop Dr. Emilian Crișanul, Episcopul-Vicar al Arhiepiscopiei Aradului, însoțit de Părintele Lucian Farcașiu, conferențiar universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad, a făcut o vizită pastorală în această tânără instituție de învățământ, la invitația conducerii școlii, a doamnei director prof. Teodora Guran și a doamnei învățătoare Elena Puterity, care lucrează aici. Preasfinția Sa a rostit mai multe rugăciuni pentru luminarea minților copiilor, după care a ascultat mini-concertul de colinzi al copiilor școlii și poeziile recitate de aceștia, în cinstea Sfântului Ierarh Nicolae.

A urmat mai apoi vizitarea clădirii școlii și un scurt dialog cu conducerea și cadrele didactice care predau aici. La sfârșit, Preasfințitul Părinte Emilian a oferit copiilor și cadrelor didactice daruri și iconițe, exprimându-și bucuria de a vizita această școală ortodoxă și punând la inima copiilor gândul că sufletele lor curate sunt în mâna lui Dumnezeu, a Maicii Domului și a Sfântului Ierarh Nicolae.

Bucuria cadrelor didactice și a copiilor de la această școală a fost una aleasă, pentru bucuria de a avea în mijlocul lor, cu prilejul prăznuirii Sfântului ocrotitor, Sfântul Ierarh Nicolae pe unul dintre ierarhii arădeni, care îi poartă în grijă și în rugăciune.

Școala „Sfântul Nicolae” și-a început activitatea, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei, în anul 2016, sub patronajul Asociației social-educative „Filologos”. Specificul școlii este dat de perspectiva generală a pedagogiei creștine asupra educației, precum și de valorificarea tradițiilor culturale românești în învățământ.

Sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae – hramul Cantinei Sociale a Arhiepiscopiei Aradului

În apropierea sărbătorii Sfântului Ierarh Nicolae, cei mai necăjiți oameni din oraș, au adus mulțumire lui Dumnezeu pentru toate binefacerile primite până acum prin Cantina Socială „Sf. Ier. Nicolae” a Arhiepiscopiei Aradului.

Cu acest prilej, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Timotei Arhiepiscop al Aradului, ctitorul acestui așezământ social, a fost săvârșită o slujbă de mulțumire și de sfințire a așezămintelor sociale, de către Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop Vicar al eparhiei, înconjurat de un sobor de preoți, din care au făcut parte: P.C. Părinte Gabriel Mariș, consilier social, P.C. Părinte Mircea Hurdea, Parohia Șimand, alături de aceștia luând parte și P.C. Părinte Mircea Bupte, cel prin care a luat ființă acest așezământ.

„Mulțumim lui Dumnezeu pentru binecuvântarea pe care o revărsă asupra noastră, asupra acestui așezământ de binefacere, asupra dumneavoastră că iată aveți posi-

bilitatea să beneficiați de un ajutor material, de hrană în fiecare zi. Mulțumim și Înaltpreasfințitului Părinte Timotei Arhiepiscopul Aradului care binecuvântează lucrarea socială de aici, mulțumim și ostenitoarelor și tuturor binefăcătorilor. Dumnezeu să vă dăruiască tuturor sănătate pentru a avea ajutor în continuare și oameni care să ajute la lucrarea aceasta, pentru că prin oameni lucrează Dumnezeu ca să ajute pe alți oameni. Și Sfântul Nicolae ne inspiră să facem fapte bune în continuare. Dumnezeu ne iubește și ne ajută.” a spus celor de față Preasfinția Sa.

La slujbă au participat beneficiarii cantinei, la sfârșit bucurându-se, pe lângă hrana zilnică și de mai multe daruri primite.

Cantina socială a luat ființă în anul 2007 la îndemnul Chiriarhului, prin bunăvoințăcredincioșilor arădeni, a societăților specializate în produse sanitare și cu implicarea celor instruiți, în urma unei trebuințe manifestate în rândul persoanelor fără nici un venit sau cu venituri reduse, al vârstnicilor singuri sau al familiilor cu mulți copii și fără posibilitate de întreținere care zi de zi solicitau sprijin pentru o pâine și alimente.

Cei 100 de beneficiarii sunt persoane vulnerabile din municipiul Arad (persoane cu handicap, persoane de etnie romă, persoane în vârstă care nu au nici un venit, sau care au o pensie mica, pensia socială, familii cu mai mulți copii, persoane fără loc de muncă) care primesc gratuit o masă caldă în fiecare zi. De asemenea copiii Centrului de zi „Nașterea Maicii Domnului” al Asociației Filantropia beneficiază zilnic de hrană caldă pregătită la cantină. Oameni sărmani, care, în cele mai multe cazuri, ascund drame teribile, în spatele unor chipuri împietrite de necazuri și lipsuri.

Slujire Arhierescă în Parohia Sântana I și în Parohia Sântana II

În Duminica a XXXI-a după Rusalii, credincioșii Parohiei Sântana II, Protopopiatul Arad, au avut bucuria de a-l avea în mijlocul lor pe Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului. În prezența reprezentanților autorităților locale și județene, și a unui număr impresionant de credincioși, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a slujit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie în Biserica „Sfânta Treime”.

Tot în această Duminică, Parohia Sântana I a avut cinstea de a primi vizita Preasfințitului Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului care a săvârșit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie înconjurat de preotul paroh și de preoții pensionari Eftimie Dobrea, fost preot paroh, pr. Nicolae Porcolean și diac. Mircea Proteasa.

(Știrile au fost preluate de pe site-ul episcopiaaradului.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
 Administrație: Pr. FILIPALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.